

Brussel, 1.6.2016
COM(2016) 357 final

Normalisatiepakket

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE
RAAD EN HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ**

Het jaarlijkse werkprogramma van de Unie voor Europese normalisatie voor 2017

{SWD(2016) 185 final}

1. INLEIDING

Europese normen zijn een belangrijk instrument gebleken voor de Europese beleidsvorming. Het zijn beleidsinstrumenten die de werking van de eengemaakte markt verbeteren omdat zij technische belemmeringen als gevolg van tegenstrijdige nationale normen wegnemen. Zij waarborgen de interoperabiliteit van netwerken en systemen, maken een hoog niveau van consumenten- en milieubescherming mogelijk en ondersteunen en bevorderen innovatie. Normen komen consumenten, ondernemingen en de samenleving in haar geheel ten goede en dragen bij tot de algemene groei en het concurrentievermogen van de EU in het algemeen.

Door het voortouw te nemen bij de ontwikkeling van Europese normen voor goederen en diensten op strategische prioritaire gebieden met betrekking tot groei markten beoogt de Commissie een concurrentievoordeel tot stand te brengen voor Europese ondernemingen, met name voor het midden- en kleinbedrijf (mkb).

De bekendmaking van het **jaarlijkse werkprogramma van de Unie voor Europese normalisatie** is een vereiste uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1025/2012 ("de verordening") en heeft tot doel de strategische prioriteiten voor Europese normalisatie vast te stellen, daarbij rekening houdend met de beleidsdoelstellingen in de planning van de Commissie.

Het jaarlijkse werkprogramma van de Unie voor 2017 maakt deel uit van een alomvattend pakket inzake normalisatie – inclusief de mededeling van de Commissie inzake normen voor de 21e eeuw, een werkdocument van de diensten van de Commissie inzake normalisatie van diensten en de mededeling inzake het verslag uit hoofde van artikel 24 over de uitvoering van de verordening – met het oog op het creëren van een nieuw momentum voor Europese normalisatie. In het jaarlijkse werkprogramma van de Unie wordt bijzondere aandacht besteed aan de op 19 april 2016 vastgestelde mededeling inzake het plan voor prioritaire ICT-normen. Daarnaast is bij de vaststelling van dit jaarlijkse werkprogramma van de Unie rekening gehouden met de besprekingen die zijn gevoerd in het kader van het gezamenlijk initiatief inzake normalisatie, dat door de Commissie na de vaststelling van de strategie voor een eengemaakte markt¹.

Het biedt steun aan maatregelen in het kader van de prioriteiten van de Commissie voor een connectieve digitale eengemaakte markt, een veerkrachtige energie-unie met een toekomstgericht beleid inzake klimaatverandering en een verdiepte en eerlijkere interne markt met een versterkte industriële basis.

Het huidige jaarlijkse werkprogramma van de Unie vormt een aanvulling op de maatregelen in het jaarlijkse werkprogramma voor 2016², met name wat inclusiviteit in de zin van de verordening betreft.

De in het werkprogramma vermelde richtsnoeren hebben geen andere of grotere gevolgen voor de begroting dan wat al is voorzien in de financiële vooruitzichten voor het jaar 2017.

¹ COM(2015) 550 final, SWD(2015) 202 final.

² COM(2015) 686 final.

2. STRATEGISCHE PRIORITEITEN VOOR EUROPESE NORMALISATIE

2.1. ICT-normalisatie

In de mededeling van de Commissie inzake normalisatieprioriteiten op ICT-gebied voor de digitale eengemaakte markt³ wordt een lijst vastgesteld van prioritaire bouwstenen voor de digitale eengemaakte markt op gebieden waar een verbetering van ICT-normalisatie het dringendst is⁴: **5G-communicatie, cloudcomputing, het internet van de dingen, (big-)datatechnologieën en cyberbeveiliging**. Dat zijn essentiële technologische bouwstenen voor gebieden als e-gezondheid, met elkaar verbonden en geautomatiseerde voertuigen, slimme energie, geavanceerde fabricage of slimme steden. In dit stadium is de Commissie niet voornemens normalisatieverzoeken bij de Europese normalisatieorganisaties (ENO's) in te dienen, maar zal zij hun betrokkenheid vragen bij een aantal voorbereidende werkzaamheden met het oog op het in kaart brengen en ontwikkelen van passende normen.

Wat **cloudcomputing** betreft, zal de Commissie de ENO's verzoeken tegen medio 2017 het overzicht van de cloudnormen en de richtsnoeren voor eindgebruikers (met name het mkb en de overheidssector) te actualiseren, in samenwerking met internationale organisaties voor de ontwikkeling van normen, clouddaanbieders en eindgebruikers.

Aangaande het **internet van de dingen** zal de Commissie een interoperabele omgeving voor het internet van de dingen bevorderen, in samenwerking met ENO's en internationale organisaties voor de ontwikkeling van normen. De Commissie zal vervolgens beoordelen of verdere stappen nodig zijn om de geconstateerde gebreken inzake interoperabiliteit aan te pakken en, indien nodig, wetgevende maatregelen overwegen om de passende normen aan te bevelen.

Wat cyberbeveiliging betreft, zal de Commissie:

- ENO's verzoeken om tegen eind 2016 praktische richtsnoeren vast te stellen met betrekking tot het internet van de dingen, 5G, cloud, big data en slimme fabrieken;
- ENO's verzoeken om tegen eind 2018 normen te ontwikkelen die ondersteuning bieden voor wereldwijde interoperabiliteit en naadloze betrouwbare authenticatie van voorwerpen, apparaten en natuurlijke personen en rechtspersonen op basis van vergelijkbare betrouwbaarheidsmodellen;
- ENO's in de komende drie jaar ondersteunen bij de ontwikkeling van op normen gebaseerde richtsnoeren inzake risicobeheer met betrekking tot cyberbeveiliging voor organisaties en van overeenkomstige auditrichtsnoeren voor overheden of regelgevende instanties met toezichtsverantwoordelijkheden.

De Commissie zal samenwerken met ENO's om te waarborgen dat in hun strategieën en stappenplannen voor activiteiten rekening wordt gehouden met de nieuwe vereisten die voortvloeien uit de digitalisering van bedrijfstakken zoals de autosector, de energiesector, de e-gezondheidssector en de sector van de geavanceerde fabricage.

³ COM(2016) 176 final.

⁴ COM(2015) 192 final.

2.2. Normalisatie van diensten

Zoals aangekondigd in de strategie voor een eengemaakte markt⁵ heeft de Commissie een document aangenomen inzake normalisatie van diensten, in de vorm van een werkdocument van de diensten van de Commissie dat bij de mededeling inzake normen voor de 21e eeuw is gevoegd. In het document wordt uitleg gegeven over het toepassingsgebied, de specifieke kenmerken, de voordelen en de uitdagingen van dienstennormen. Om de ontwikkeling en het gebruik van Europese normen te stimuleren en de nationale belemmeringen binnen het bestaande rechtskader, met name de dienstenrichtlijn, weg te nemen, stelt de Commissie een gecombineerde benadering voor, bestaande uit:

- een verbetering van de ontwikkeling van Europese dienstennormen op basis van een kader voor toezicht op nationale en andere dienstennormen en behoeften van de markt, waarbij wordt vastgesteld op welke gebieden Europese normen kunnen worden ontwikkeld, met het oog op de vaststelling van prioriteiten in lijn met de prioriteiten van de EU en de bevordering van de ontwikkeling van Europese normen;
- een verbetering van de wederzijdse erkenning en een vermindering van de daarmee samenhangende nationale belemmeringen, te beginnen met een gerichte herziening van de bestaande regels en praktijken voor vergunningen met betrekking tot normen en certificaten op een bepaald gebied, en voor de beoordeling van de gelijkwaardigheid van eisen;
- doeltreffendere informatieverstrekking aan de dienstverrichters, inclusief een verbetering van de beschikbaarheid van informatie over normen en gerelateerde eisen via één digitale toegangspoort.

Op basis van het voorgaande zal de Commissie:

- analyseren of er gebieden zijn waar sprake is van onderlinge strijdigheid of overlappingen van nationale dienstennormen of waar er in het licht van de tien prioriteiten van de Commissie mogelijke lacunes in het beleid zijn. De Commissie zal jaarlijks verslag uitbrengen in het kader van het verslag aan het Europees Parlement en de Raad over het normalisatiebeleid van de EU. Op basis daarvan zal zij besluiten of zij mandaten zal verlenen of de ontwikkeling door het CEN van normen of normalisatieproducten zal aanbevelen;
- uiterlijk eind 2016 contacten leggen met Europese en nationale normalisatoren en belanghebbenden om criteria overeen te komen voor de prioritering inzake Europese dienstennormen;
- in 2017 een gerichte herziening opstarten om informatie te verzamelen over bestaande regels en praktijken voor vergunningen met betrekking tot normen en certificaten, alsmede voor de beoordeling van de gelijkwaardigheid van eisen, met het oog op het bevorderen van beste praktijken, het wegnemen van belemmeringen en de brede acceptatie van evenredige gelijkwaardigheidsbeoordelingen;
- het CEN aanbevelen i) zijn werkzaamheden met betrekking tot het in kaart brengen van internationale, Europese en nationale dienstennormen uiterlijk eind 2016 af te ronden en vervolgens doorlopend te handhaven, ii) jaarlijks een lijst op te stellen van gebieden waar mogelijk sprake is van onderlinge strijdigheid of

⁵ COM(2015) 550 final.

overlappingsen van nationale dienstennormen of waar er eventuele lacunes zijn en Europese dienstennormen zouden kunnen worden ontwikkeld en iii) vast te stellen of er gebieden zijn waar sprake is van belemmeringen door de afwezigheid van relevante normen voor producten of diensten;

- nationale normalisatie-instellingen (NNI's) die moeten besluiten of er al dan niet een nationale dienstennorm wordt ontwikkeld, aanbevelen om de Europese dimensie in acht te nemen en na te gaan of het beter is om in de plaats daarvan een Europese dienstennorm te ontwikkelen;
- de lidstaten aanbevelen het gebruik van Europese dienstennormen te overwegen bij het vaststellen of herzien van wetgeving met betrekking tot voorwaarden voor markttoegang in dienstensectoren.

De voorgestelde maatregelen vormen een aanvulling op andere maatregelen met betrekking tot diensten en normalisatie in het kader van de strategie voor een eengemaakte markt en het gezamenlijk initiatief inzake normalisatie. De werkzaamheden worden uitgevoerd in het kader van de bestaande structuren en processen van het Europese normalisatiesysteem en bij de werkzaamheden worden bestaande fora en groepen gebruikt.

De uitvoering van het voorgestelde kader gaat in 2016 van start, na de vaststelling van het normalisatiepakket van de Commissie. In 2017 zal de Commissie de inspanningen opvoeren en praktische oplossingen voorstellen om de ontwikkeling en het gebruik van Europese dienstennormen te bevorderen, het bewustzijn te verbeteren en de belemmeringen voor Europese dienstverrichters aan te pakken.

2.3. Strategische prioritaire gebieden voor normalisatieverzoeken aan de ENO's in 2017

De Commissie heeft haar strategische prioriteiten voor Europese normalisatie op de hieronder vermelde gebieden vastgesteld. Het betreft gebieden waarop zij door de Europese normalisatieorganisaties normen en normalisatieproducten wil laten ontwikkelen. De gebieden houden rechtstreeks verband met de volgende prioriteiten van de Commissie: een connectieve digitale eengemaakte markt, een veerkrachtige energie-unie met een toekomstgericht beleid inzake klimaatverandering, en een verdiepte en eerlijkere interne markt met een versterkte industriële basis.

Wat de connectieve digitale eengemaakte markt betreft, zijn de voorgestelde maatregelen gericht op het versterken van de e-vaardigheden en het gebruik van digitale technologieën:

- ontwikkelen en beginnen met de uitvoering van een alomvattend Europees kader voor de ICT-beroepen, dat voorziet in een overzicht van competenties die worden vereist en toegepast op de ICT-werkplek, waarin competenties, vaardigheden en vaardigheidsniveaus worden beschreven in een gemeenschappelijke taal die in heel Europa wordt begrepen;
- verbeteren en vereenvoudigen van de verslagleggingsformaliteiten uit hoofde van wetgevingshandelingen van de Unie en de lidstaten voor schepen die aankomen in en/of vertrekken uit havens van de lidstaten, met het oog op het verminderen van de administratieve lasten voor scheepvaartondernemingen;

- de stroom, de toegankelijkheid en het gebruik van informatie in het vervoer bevorderen, waardoor vervoersoperaties doelmatiger worden en minder gaan kosten.

Wat betreft de veerkrachtige energie-unie met een toekomstgericht beleid inzake klimaatverandering hebben de voorgestelde maatregelen tot doel onze infrastructuren te combineren, onze energiebronnen te diversifiëren, het energieverbruik te verminderen en klimaatvriendelijke technologieën te bevorderen:

- harmonisering mogelijk maken van de vergunningsprocedure en de industriële normen voor de ontwikkeling van nucleaire infrastructuren in de EU, gedurende de gehele levensduur ervan (bouw, werking, ontmanteling en afvalbeheer), om een gemeenschappelijk kader voor energiebeleid te scheppen en winst te halen uit schaalvoordelen;
- interoperabiliteit tussen netwerken waarborgen met het oog op de groei van het aandeel van hernieuwbare energiebronnen in de energiemix, zodat de capaciteit van de bestaande infrastructuur kan worden uitgebreid met groene energiebronnen, zonder dat de kosten voor de gebruikers stijgen.

Ter ondersteuning van een verdiepte en eerlijkere interne markt met een versterkte industriële basis stelt de Commissie maatregelen voor waarmee de eisen op het gebied van veiligheid en interoperabiliteit worden uitgebreid. Het gaat hierbij om voorwaarden voor de voltooiing van de interne markt voor producten, met het oog op de handhaving van een solide industriële basis in Europa:

- dankzij de volgende initiatieven zal de bedrijfstak van de bouwproducten verbeteringen uit andere bedrijfstakken kunnen overnemen, de bestaande producten kunnen aanpassen en nieuwe innovatieve producten kunnen produceren om aan de huidige behoeften inzake veiligheid en kwaliteit te kunnen voldoen:
 1. de beoordelingsmethoden voor gereguleerde gevaarlijke stoffen en de emissie van straling moeten worden afgewerkt en de nieuwe beoordelingsmethoden moeten geleidelijk in bouwproductnormen worden opgenomen;
 2. bouwproducten die in contact komen met voor menselijke consumptie bestemd water;
 3. innovatieve producten en beoordeling van essentiële kenmerken van de prestaties van bouwproducten;
- methoden om het risico van niet-geclassificeerde stoffen te beoordelen in verband met materialen en voorwerpen van kunststof die zijn bestemd om met levensmiddelen in contact komen, om bij de actualisering van de bestaande normen rekening te houden met nieuwe gevaren;
- de biologische afbreekbaarheid van verpakkingen en verpakkingsafval van kunststof, ter ondersteuning van recycling;
- op het gebied van de spoorwegen zullen de volgende initiatieven bijdragen tot de verbetering van de onderlinge koppeling en interoperabiliteit van de nationale spoorwegnetten:
 1. interne passieve veiligheid ter ondersteuning van de interoperabiliteit van het spoorwegsysteem zal leiden tot een verbetering van de veiligheidseisen van het treinverkeer op Europees niveau;
 2. vereenvoudiging van de berekeningsmethode van de vrije doorgang van de stroomafnemer (mechanisch kinematisch omgrenzingsprofiel van de stroomafnemer) om de beoordeling van de aanvaarding van stroomafnemerkoppen in bovenleidingen te vergemakkelijken; voortzetting

van de werkzaamheden met betrekking tot de interoperabiliteit van het spoorwegsysteem: ontwikkeling van normen voor stadsspoorwegen;

- ten gevolge van verscheidene ongevallen en incidenten moeten voor de volgende producten/procedures normen worden ontwikkeld: voor piloten bestemde producten die weerkundige informatie aanbieden, inclusief toepassingen in de cockpit op basis van verschillende bronnen, ROAAS (Runway Overrun Awareness and Alerting System) en OBWBS (Onboard Weight and Balance System);
- duurzame chemische stoffen geproduceerd uit secundaire grondstoffen, die de kosten en de afhankelijkheid van de Europese Unie van grondstoffen zullen verminderen;
- ondersteuning van het concurrentievermogen en de doelmatigheid van de defensie- en veiligheidssector om winst te halen uit schaalvoordelen en Europa te ondersteunen in zijn rol als sterkere mondiale speler.

3. INTERNATIONALE SAMENWERKING

De Commissie verzoekt de ENO's door te gaan met de gezamenlijke bevordering van internationale en Europese normen in delen van de wereld waar het Europese bedrijfsleven kan profiteren van versterkte bijstand op normalisatiegebied en eenvoudiger markttoegang.

Een aanzienlijk deel van de Europese normen vloeit rechtstreeks voort uit internationale normalisatie.

Om betere aanvaarding van Europese initiatieven in internationaal verband te bewerkstelligen, moet via het Europese normalisatiesysteem (ENS) binnen de toepasselijke gremia een samenhangend standpunt worden ingenomen.

De Commissie onderhandelt momenteel over het TTIP (trans-Atlantisch partnerschap voor handel en investeringen) met de Verenigde Staten, en wegens de twee verschillende systemen is normalisatie een belangrijk discussiepunt; desalniettemin kan normalisatie grote voordelen opleveren indien de twee partijen een tot wederzijds voordeel strekkende overeenkomst bereiken.

De Commissie heeft ook met succes over het CETA onderhandeld met Canada en voert momenteel onderhandelingen met Japan. Voor al deze handelsovereenkomsten is normalisatie van cruciaal belang, aangezien niet zozeer tariefkwesties de grootste belemmeringen voor de onderhandelingen tussen deze actoren zijn, maar veeleer de technische handelsbelemmeringen.

Wat derde landen betreft, geeft de Commissie voortzetting aan de bestaande beleidsdialogen en acties op het gebied van zichtbaarheid en bewustwording (gedetacheerde Europese normalisatiedeskundige in India, SESEI, gedetacheerde Europese normalisatiedeskundige in China, SESEC, of Chinees-Europees informatieplatform voor normalisatie, CESIP) waarvoor ondersteuning door de ENO's van fundamenteel belang is (zie de jaarlijkse exploitatiesubsidies).

De samenwerking met China op het gebied van normalisatie heeft een dubbele doelstelling. De bevordering van het regelgevingsmodel van de EU (voor het op de markt brengen van producten) dat door middel van normen wordt ondersteund, zal de markttoegang op lange termijn naar verwachting vergemakkelijken. Bilaterale technische harmonisering op het niveau van normen is een andere wijze om een gelijk speelveld tot stand te brengen; een duidelijke win-winsituatie voor de

binnenlandse markt en de Europese ondernemingen. Uit de conclusies van de EU-China-werkgroep inzake normalisatie blijkt dat ongeveer 90 Europese normen als Chinese normen zijn overgenomen, wat een concurrentievoordeel oplevert voor Europese ondernemingen. De werkzaamheden met betrekking tot India streven vergelijkbare doelstellingen na.

De Commissie, die reeds in technische zin een bijdrage aan bepaalde internationale normalisatiewerkzaamheden levert, verwacht meer bij Europese en internationale normalisatie betrokken te worden. Zo hoopt zij het volledige potentieel van haar huidige formele waarnemersstatus te benutten, zodat zij haar belofte om voorrang aan internationale normen te geven beter kan waarmaken.

4. HORIZON 2020 — ONDERZOEK EN INNOVATIE

De ontwikkeling en uitvoering van agenda's voor onderzoek en innovatie, onder meer door normalisatie, is van essentieel belang voor het concurrentievermogen van de EU. Horizon 2020 moet krachtige steun bieden voor de marktintroductie van innovaties en met name voor de ondersteuning van normalisatie via onderzoek en de omzetting van wetenschappelijke bevindingen in normen. Normalisatieactiviteiten vormen een essentieel instrument voor de marktacceptatie van onderzoeksresultaten en voor de verspreiding van innovaties, waaronder onderzoeksresultaten van het Euratom-deel van Horizon 2020.

Horizon 2020 zal steun bieden om de doelmatigheid van het normalisatiesysteem te verbeteren door het bevorderen van open normen en platformen, alsmede van een consequente toepassing van normen en het gebruik ervan door de markt.

De ENO's moeten een passende vertegenwoordiging van juridische entiteiten op technisch niveau bij normalisatiewerkzaamheden stimuleren en faciliteren wanneer de betrokken juridische entiteiten hebben deelgenomen aan een project op dit gebied dat door de Unie wordt gefinancierd via een meerjarig kaderprogramma voor activiteiten op het gebied van onderzoek, innovatie en technologische ontwikkeling. De ENO's moeten bij de Commissie verslag uitbrengen over de uitvoering van deze maatregelen in de periode 2013-2016.

5. VOLGENDE CYCLUS

Naar aanleiding van de besprekingen in het kader van het gezamenlijk initiatief inzake normalisatie zal de Commissie, ter verbetering van de empirische onderbouwing van de jaarlijkse bestuurscyclus over het normalisatiebeleid van de EU, de twee onderstaande maatregelen nemen.

- Een onderzoek laten verrichten om de economische en maatschappelijke gevolgen van normalisatie te analyseren

Erkend wordt dat normen een vitale en soms onzichtbare rol spelen bij het ondersteunen van economische groei door hun rol bij het stimuleren van de productiviteit, het concurrentievermogen, de innovatie en de maatschappelijke welvaart. Bijgevolg zal de

Commissie, op verzoek van de Raad⁶ en in overeenstemming met het gezamenlijk initiatief inzake normalisatie, tijdig een onderzoek laten verrichten om de gevolgen van normen voor de economie en de samenleving in haar geheel te onderzoeken. Het onderzoek zal voortbouwen op en rekening houden met bestaande nationale onderzoeken⁷ en de verschillende modellen die momenteel worden gebruikt voor de financiering van normalisatie.

- Een onderbouwde interinstitutionele dialoog opstarten

Vanaf 2017 zal de vaststelling van het jaarlijkse werkprogramma van de Unie in juli, in het kader van elke jaarlijkse cyclus, worden voorafgegaan door één verslag van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad over de uitvoering van het normalisatiebeleid van de EU. Op basis van dat verslag zal de Commissie voorstellen in het voorjaar een interinstitutionele dialoog op te starten met het Europees Parlement en de Raad.

Het verslag zal onder meer informatie omvatten over:

- de vorderingen in de uitvoering van de maatregelen waarin het jaarlijkse werkprogramma van de Unie voorziet, inclusief met betrekking tot de ontwikkeling van Europese dienstennormen;
- de vorderingen in de uitvoering van de maatregelen waarin de mededeling inzake normalisatieprioriteiten op ICT-gebied voor de digitale eengemaakte markt voorziet;
- de stand van zaken met betrekking tot de aan de ENO's gerichte normalisatieverzoeken;
- het aantal geproduceerde en geregistreerde normen in het werkprogramma van de ENO's;
- de bijdrage van de in bijlage III bedoelde organisaties (SBS⁸, ANEC⁹, ECOS¹⁰ en EVV¹¹, die respectievelijk de belangen van het mkb, de consumenten, de werknemers en het milieu bij normalisatie vertegenwoordigen) tot de productieprocessen van normen (inclusiviteit);
- de financiële bijdrage van de EU aan de ENO's uit hoofde van de verordening.

Het verslag en de daaropvolgende dialoog zullen dienen als beleidsinbreng voor het jaarlijkse werkprogramma van de Unie voor het volgende jaar.

⁶ De Raad Concurrentievermogen heeft op zijn bijeenkomst van 2 maart 2015 de Commissie verzocht de onafhankelijke evaluatie af te ronden en de gevolgen van normalisatie voor de economie te analyseren rekening houdend met de belangen van alle partijen.

⁷ British Standards Institution (2015), *The Economic Contribution of Standards to the UK Economy*; AFNOR (2016), *Economic impact of standardisation*; AFNOR (2009), *The Economic Impact of Standardisation – Technological Change, Standards and Long-Term Growth in France*; DIN (2000), *Economic Benefits of Standardization*, 3 volumes. Berlijn: Beuth. (Update 2011); DTI (2005), *The Empirical Economics of Standards*, DTI Economics Paper No. 12. Londen.

⁸ Small Business Standards (<http://sbs-sme.eu/>).

⁹ The European consumer voice in standardisation (<http://www.anec.eu/anec.asp>).

¹⁰ The European Environmental Citizens' Organisation for Standardisation (<http://ecostandard.org/>).

¹¹ Europees Verbond van Vakverenigingen (<http://www.etuc.org/>).